

Hububat Üretimi ve İhracatı Açısından Lisanslı Depoculuk: Orta Anadolu Örneği***Licensed Warehousing for Cereal Production and Export: Central Anatolian Example**Mihriban ÇOLAK^a Yasemin TELLİ ÜÇLER^b^a Araştırmacı, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, mihribantilci24@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-9941-7054^b Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, ytelliuculer@erbakan.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-7695-2003
DOI: 10.30711/utead.1466855**MAKALE BİLGİSİ**Makale Geçmişi:Başvuru Tarihi: 8 Nisan 2024
Düzeltilme Tarihi: 11 Mayıs 2024
Kabul Tarihi: 30 Mayıs 2024Anahtar Kelimeler:Hububat,
Lisanslı Depoculuk Sistemi,
Orta Anadolu**ÖZ**

Dünya nüfusunun hızlı bir şekilde artması yaşam koşullarını giderek zorlaştırmaktadır. Bu nedenle insanların temel ihtiyaçlarını iyi belirlemeleri ve ülke kaynaklarını en etkin şekilde kullanmaları gerekmektedir. Hububat üretimi bu süreçte etkin bir rol oynamaktadır. Hububat üretimi yapan çiftçiler ürünlerinin bir kısmını pazarlarken; bir kısmını da belirli aşamalardan geçirerek işlemektedirler. Hububat ürünlerinde hasat zamanından sonra arz yığılması meydana geldiği için depolanması gereken birçok ürün ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda lisanslı depoculuk sistemi, tarımsal ürünlere dayalı yapılan ticareti geliştiren, pazar alanını olabildiğince yaygınlaştıran ürün piyasalarının oluşmasına ve bu piyasalarda fiyat istikrarının sağlanmasına katkıda bulunan, sanayicinin üretim için gereksinim duyduğu hammaddeye ulaşımı kolaylaştıran ihracatı arttıran önemli bir kurumsal altyapıdır. Bu çalışmada Türkiye’de hububat üretiminin en yaygın olduğu Orta Anadolu bölgesi özelinde lisanslı depoculuk sisteminin ne ölçüde faydalı olduğu belirlenerek; lisanslı depo sahipleri ile çiftçilerin lisanslı depoculuk sistemine bakış açıları ve eğilimlerinin hangi yönde olduğunun tespiti amaçlanmıştır. Orta Anadolu’da faaliyette olan 110 lisanslı depo temsilcisinden alınan veriler SPSS tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Buna göre lisanslı depoların üreticiler ve lisanslı depo sahipleri için yüksek oranda fayda sağladığı görülmüştür. Kalite kayıplarının önlenmesi ve güvenli depolama için lisanslı depolamanın önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

JEL Sınıflandırması: Q18, J43, C44.**ARTICLE INFO**Article History:Received April, 8, 2024
Received in revised form May, 11, 2024
Accepted May, 30, 2024Keywords:Cereals,
Licensed Warehousing System,
Middle Anatolia**ABSTRACT**

The rapid increase in the world population makes living conditions increasingly difficult. For this reason, people need to determine their basic needs well and use the country's resources in the most effective way. Grain production plays an active role in this process. While farmers who produce cereals market some of their products, they also process some of them through certain stages. Since supply accumulation occurs after the harvest time in cereal products, many products that need to be stored emerge. In this sense, the licensed warehousing system is an important institutional infrastructure that improves the trade based on agricultural products, contributes to the formation of product markets that expand the market area as much as possible and to ensure price stability in these markets, facilitates access to raw materials needed by industrialists for production and increases exports. In this study, it is aimed to determine the extent to which the licensed warehousing system is beneficial in the Central Anatolia region, where grain production is the most common in Turkey, and to determine the perspectives and tendencies of licensed warehouse owners and farmers towards the licensed warehousing system. The data obtained from 110 licensed warehouse representatives operating in Central Anatolia were analysed using SPSS technique. Accordingly, it is seen that licensed warehouses provide high benefits for producers and licensed warehouse owners. It was concluded that licensed warehousing is important for preventing quality losses and safe storage.

JEL Classifications: G21, C33, O16.**1. GİRİŞ**

Üretim faktörlerinin kullanımı her ülke için değişkenlik gösterebilmektedir. Doğal kaynaklar bakımından zengin

olan ülkeler tarım ekonomisine ağırlık verebilmektedir. Tarım ekonomisine ağırlık veren ülkelerin tarımsal piyasalarını düzenlemeleri kalkınma seviyelerini

* Bu çalışma "Hububat Üretimi ve İhracatı Açısından Lisanslı Depoculuk: Orta Anadolu Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Bu çalışma için Necmettin Erbakan Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 21/05/2021 tarih ve 5 sayılı 2021/318 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

arttırmaktadır. Tarımda sanayileşme, ürünlerin fiyat ve kalite yönünden daha iyi olması üretimde sürdürülebilirliği sağlamaktadır (Sezal, 2017:1147).

Dünya üzerinde ise artan nüfusa ülke kaynaklarının yetebilmesi için ekonomik koşullarda kullanılması gerekmektedir. Nüfusun artmasıyla birlikte beslenme ihtiyaçları da artmaktadır. Bu yüzden temel ihtiyaçlarımızdan birisi olan ekmeğin ana maddesi buğday ve diğer hububat ürünlerinin üretiminin artırılması önemlidir. Hububat ürünleri üretiminin artmasıyla birlikte uygun biçimde işlenip değerlendirilmesi gerekmektedir. Ürünlerin hasadı yapıldıktan sonra bir kısmı pazarlanıp tüketilirken bir kısmı da bazı işlemlerden geçerek başka ürünlere dönüşebilmektedir. Arz yığılması nedeniyle hububat ürünleri işlenmeden önce depolarda muhafaza edilmektedir. Çeşitlerine göre sınıflandırılan hububat ürünlerinde kalite kaybı olmadan en iyi koşulların oluşturulduğu depolarda ürünleri korumak amaçlanmaktadır. Depolarda muhafaza edilen ürünler için en iyi koşullar sağlanmazsa maddi kayıplar olabilmektedir. Bu anlamda lisanslı depo sistemlerinin önemi ortaya çıkmaktadır (Çelik, 2019:5). Türkiye’de son yıllarda tarımda üretim teknikleri gelişmiş, ürün kalitesi artmış, ürünü en iyi şekilde depolama ve pazarlama teknikleri önem kazanmış ve lisanslı depoculuk uygulamaları yaygınlaşmıştır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de Orta Anadolu Bölgesinde lisanslı depo sisteminin ne ölçüde faydalı olabileceğini belirleyerek lisanslı depo sahiplerinin ve çiftçilerin lisanslı depoculuk sistemine bakış ve eğilimini belirlemektir. Çalışma giriş, teorik çerçeve, literatür taraması, yöntem-bulgular ve sonuç öneriler olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünden sonra 2. bölümde teorik çerçeveye yer verilmektedir. 3. Bölümde ilgili literatür gözden geçirilirken 4. Bölümde çalışmada kullanılan yöntem ve bulgular tartışılmaktadır. 5. Bölüm araştırmanın sonuçlarını ve politika çıkarımlarını sunmaktadır.

2. TEORİK ÇERÇEVE

Tarım sektöründe lisanslı depoculuk oldukça geniş bir alanı kaplamaktadır. Lisanslı depolar, piyasada ticarete konu olan tarım ürünlerinin uzun zamanlı muhafaza edilmesine olanak sağlayan depolar olarak açıklanmaktadır. Lisanslı depoculuk, tarım ürünlerine yönelik pazar yapılarını çoğaltan, ticaret yapmayı daha kolay hale getiren, ürün piyasasının gelişmesine katkı sunan, fiyat istikrarına yardımcı olan, depolama sayesinde hammaddeye ulaşmayı kolaylaştıran üretimin hızlı bir şekilde gerçekleşmesine fayda sağlayan kurumsal bir yapıdır (Hekimoğlu vd., 2006:3). Lisanslı depolarda denetimi sağlanmış, laboratuvarlar tarafından kaliteli

tarım mahsullerini diğer mahsullerden ayırıp depolama işlemi yapılmaktadır. Depolama sonucunda elde edilen senetlerle çiftçilere teminatla finansman desteği sunulmaktadır. Ayrıca ekonomide kayıt dışılık azalmakta fiyat istikrarı sağlanmaktadır (Ticaret Bakanlığı, 2019). Tarımsal ürünlerin uzun süre muhafaza edilmesi için en uygun şartlar belirlendikten sonra lisanslı depolar; ürün sahiplerine ürünlerini koruyacağına ait bir belge vermektedir. Lisanslı depolar tarafından kalitesi belirlenen tarım mahsulleri ihracatta rekabet ederken fayda sağlamaktadır (Deniz vd., 2011:167). Lisanslı depolar hem kamu hem özelde ürünlerin depolanmasına olanak tanımaktadır. Bu nedenle kamusal tarım politikasında oldukça önemli ve karlı bir sistemdir. Hükümetin makbuz senedi karşılığında tarım mahsullerine kredi vermesiyle lisanslı depoculuk sistemi önemli hale gelmektedir (Ünal, 2011:5). Lisanslı depoculuk; özellikle üreticiler, sanayiciler, devlet, ürün ihtisas borsaları ve piyasalar açısından çeşitli avantajlar sunmaktadır (Ulaş, 2007:712; Mızrak, 2012:5). Türkiye’de Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) aracılığıyla lisanslı depo uygulamaları ortaya çıkmıştır. 1993-2011 yılları içerisinde TMO 2699 sayılı Umumi Mağazacılık Kanunu hükümlerine göre makbuz senedi düzenleyerek emanet alımı gerçekleşmiştir. Bu durum; üreticilerin elindeki mahsulleri hasat dönemi bittiğinde pazarlama kolaylığı sağlamıştır. TMO; depolama alanı bulunmayan üreticilere depolama konusunda yardımcı olmuş ve depolaması için mahsulünü emanet eden üreticilere makbuz senedi karşılığı para desteğinde bulunmuştur. TMO, mahsullerin olduğundan daha fazla fiyatta pazarlanması için arzın hasat dönemi haricinde artmasını sağlayarak, lisanslı depoculuğun kullanılmasına önderlik etmiştir (TMO Genel Müdürlüğü, 2019). 10 Şubat 2005 tarihinde 5300 sayılı “Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu” çıkarılmıştır. Bu kanuna göre; lisanslı depolarda depolamaya uygun özellikteki yer fıstığı, ayçiçeği, nohut, kırmızı mercimek, fasulye gibi yağlı tohumlar; mısır, arpa, yulaf, buğday, pirinç, çavdar gibi hububat ürünleri ve normalize edilebilen; zeytin, pamuk, kuru kayısı, bitkisel yağlar, şeker, antep fıstığı, fındık, zeytin yağ gibi işlenmiş ve esas tarım mahsulleri saklanabilmektedir (Kaya, 2017:23; Ticaret Bakanlığı, 2022). 2010 yılında ilk lisanslı depo TMO ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ortaklığıyla kurulmuştur. Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. aracılığıyla 2011 yılında kullanılmaya başlanılmıştır. İlk lisanslı depolar Polatlı, Lüleburgaz ve Ahiboz’da olup yağlı tohumlar, hububat ve baklagillerden oluşmaktadır. Bu tahıl ürünleri dışında bahsedilen kuruluşun Düzce ve Ünye’de fındık üzerine lisanslı depoları bulunmaktadır (Dokuzlu, 2014:49).

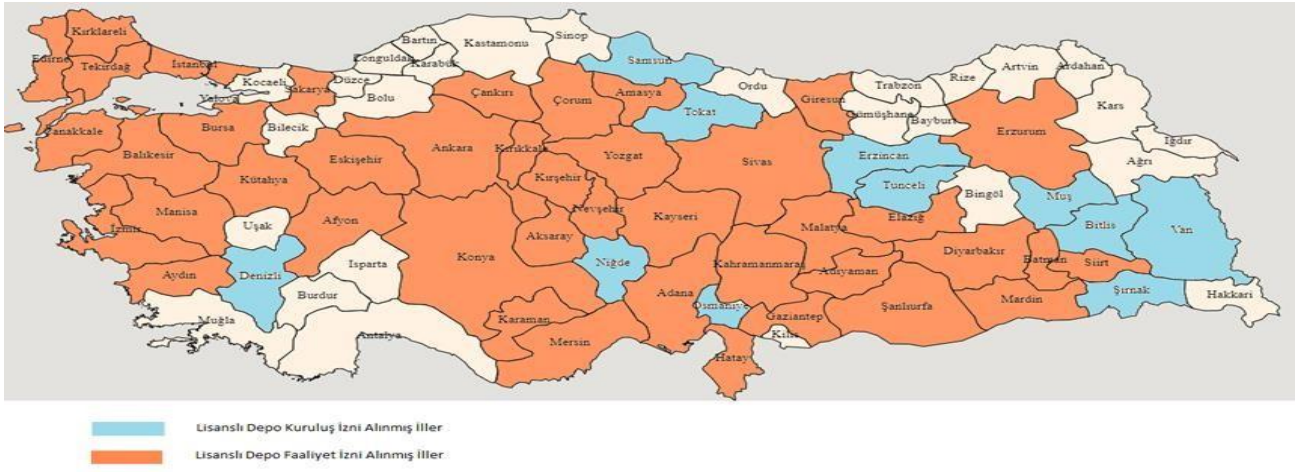
Tablo 1. Kurulan ve Lisans Alan Şirketlerin Kapasitesi

Sıra No	Ürün Grubu	Kurulan Şirket Sayısı (Adet)	Kurulan Kapasite (Ton)	Lisans Alan Şirket Sayısı (Adet)	Lisans Alınan Kapasite (Ton)
1	Hububat, tohumlar	241	16.496.920	142	7.864.757
2	Pamuk	5	137.000	2	37.000
3	Zeytin – Zeytin yağ	1	17.500	1	13.500
4	Fındık	2	17.000	1	13.250
5	Antep Fıstığı	1	7.000	1	2000
6	Kuru Üzüm	1	5.000	0	0
7	Kuru Kayısı	1	6.000	1	5000
8	Süt Ürünleri	1	7.000	0	0
	Toplam	253	16.693.420	148	7.935.507

Tablo 1’de Lisanslı depo kapasiteleri yer almaktadır. Türkiye’de 2021 yılı itibariyle toplamda 253 şirket 16.693.420 ton kapasite beyan ederek lisanslı depo şirketi kuruluş izni almıştır.

Bunlardan 148 tane şirket 7.935.507 ton kapasite ile lisans olarak faaliyet göstermektedir (Uludaş,2021).

Şekil 1. Lisanslı Deponun Bulunduğu İller

Şekil 1’de kuruluş ve faaliyet izni alan lisanslı depolar gösterilmektedir. Gelinen aşamada lisanslı depo kapasitesi hububat alanında 8.255.742 tona, pamuk alanında 53.500 tona, zeytin alanında 13.500 tona, fındık alanında 11.600 tona, kuru kayısı alanında 5.000 tona, Antep Fıstığı alanında 4.000 tona ve toplamda ise 8.343.342 tona ulaşmıştır. Kuruluş izni almış olan 253 şirketin tamamının lisans alması durumunda ulaşılması öngörülen toplam kapasite ise 14.899.385 tondur (Ticaret Bakanlığı, 2022).

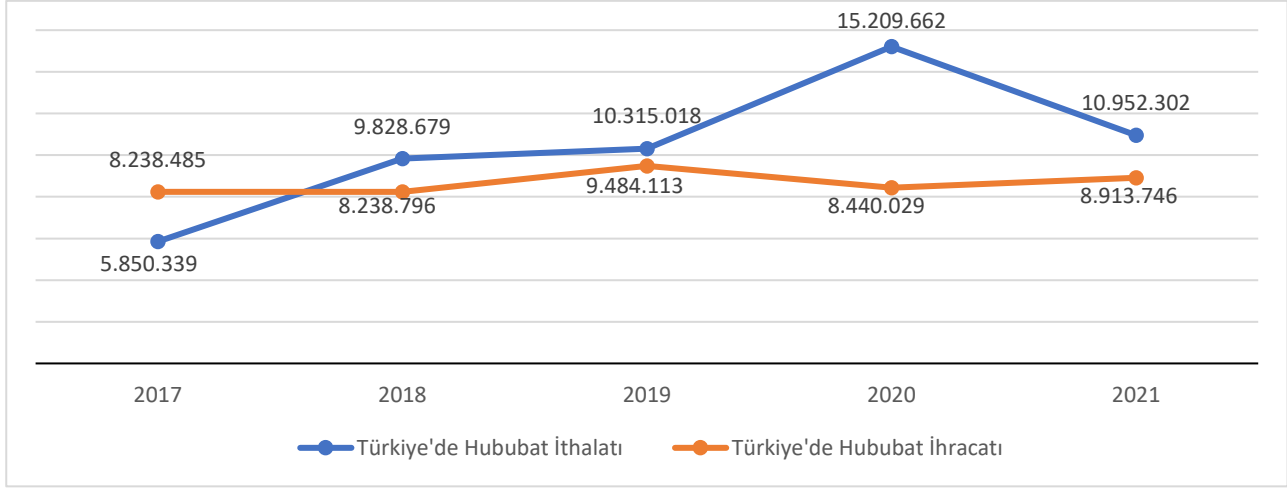
Türkiye’de Adana, Adıyaman, Afyon, Aksaray, Amasya, Ankara, Aydın, Balıkesir, Batman, Bursa, Çanakkale, Çorum, Diyarbakır, Edirne, Elâzığ, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Nevşehir, Sakarya, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ ve Yozgat olmak üzere 41 ilde toplam 227 adet depoda lisanslı depoculuk faaliyetleri yürütülmektedir.

Orta Anadolu’da 124 lisanslı kuruluş faaliyet sağlamaktadır (Ticaret Bakanlığı, 2022).

Türkiye’de dünya ülkelerinde olduğu gibi tarım sektörü önemli bir konumda bulunmaktadır. Tarımın sağladığı

ihracat ve istihdam olanakları incelendiğinde tarım vazgeçilemez bir sektördür (UİB,2017:5). Ülkede tarım sektörünün ana temelini hububat ürünleri oluşturduğu için üretici kısmı oldukça fazladır. Dünya’da ana besin maddesi de hububat ürünleridir. Türkiye içinde başta buğday olmak üzere diğer hububat ürünleri de oldukça önemlidir (Doğan, 2007: 368). Buğday, mısır, pirinç, yağlı tohum gibi tarımsal ürünler ithal edilen ürünler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Hububat haricinde fındık, kuru incir, antep fıstığı, kuru üzüm, kuru kayısı, pamuk vd, gibi tarım ürünlerinin ihracatı Avrupa Birliği (AB) ülkeleri ve ABD başta olmak üzere dünyanın önde gelen ülkelerine sağlanmaktadır(Ege, 2011: 48).

Şekil 2. Türkiye’de Hububat İthalatı ve İhracatı (1000 ton)

Kaynak: (TÜİK, 2022).

Şekil 2’de Türkiye’nin 2017-2021 yılları arasında hububat ürünlerinde yapmış olduğu ihracat ve ithalat miktarları görülmektedir. Buna göre; Türkiye’de hububat ithalatının en çok olduğu yıl 2020’dir. Yaşanan kuraklıkla beraber dünya ülkelerini derinden etkileyen Covid 19 salgının ortaya çıkması etkili olmuştur. Bunun yanı sıra Türkiye’de üretim maliyetlerinin yüksek olması, verimliliğin düşük olması ithalatın ihracattan çok daha fazla olmasının nedeni olarak görülmüştür.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Literatürde lisanslı depoculuk sistemi konusunda lisanslı depo sahipleri üzerinde araştırma yapan nadir çalışmalar olduğu görülmektedir.

Önen (2009), yaptığı çalışmada Türkiye ekonomisinde istikrarsızlığa çözüm olacak en önemli araçlardan birisinin lisanslı depoculuk olduğunu belirtmiştir. Üreticiler tarafından, emanet vermek amacıyla getirilen mamulün, öncelikle laboratuvarında kalite ve sınıflandırılması yapılarak lisanslı depolarda depolandığını ve teslim edilen mamul karşılığı mamulü teslim edene, ürün senedi düzenlendiğini ifade etmiştir.

Karabaş ve Gürler (2010), yaptıkları çalışmada 2005 yılında Türkiye’de yasalanan ve mevzuat altyapısı tamamlanan lisanslı depoculuk sistemi ile tarım piyasalarında fiyatların sağlıklı şekilde oluştuğunu, mamullerin pazarlanmasının zamana yayıldığını, yeni finans ve yatırım araçları oluştuğunu, kaliteli üretimin teşvik edildiğini, yeni istihdam alanlarının gelişmekte ve borsaların spot piyasa işlemlerinden forward ve futures işlemlere geçişinin sağlandığını ortaya koymuştur. Sistemin sağlayacağı avantajların sistem içerisinde yer alan gruplar açısından incelemekle mümkün olduğunu ifade etmiştir.

Savran (2013), yaptığı çalışma İzmir ilinde faaliyet gösteren ve zeytinyağı ihracatı yapan firma sahiplerini kapsamaktadır. Çalışmada Türkiye’nin zeytinyağı üretimi ve ticaretinde yaşadığı sorunların çözülmesi noktasında sanayici ve ihracatçıların lisanslı depoculuktan beklentilerinin olduğu belirtilmiştir.

Memiş (2014), yaptığı çalışma Karadeniz Bölgesinde fındık ihracatı yapan 83 işletmeyi kapsamaktadır. Çalışmada fındık mamulleri için depo yeri seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve işletme yöneticilerinin lisanslı depoculuk sistemi ile ilgili algılamaları araştırılmaktadır. Sonucunda işletmelerin genel ve mevcut depo özelliklerinin depo yeri seçimi üzerinde anlamlı bir farklılık ve ilişki olduğu belirtilmiştir.

Çelik (2019), yaptığı çalışma Kırşehir ili, Mudur ilçesinde hububat üretimi yapan üreticileri kapsamaktadır. Çalışmanın amacı, Türkiye’de lisanslı depo sistemini ortaya koymak, hububat üreticilerin sosyodemografik özelliklerini belirlemek ve üreticilerin lisanslı depoculuk sistemine bakış ve eğilimini incelemektir. Araştırmada İç Anadolu Bölgesi başta olmak üzere tüm bölgelerdeki kalite kayıplarının önlenmesi ve güvenli depolama için lisanslı depolamanın önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

4. YÖNTEM VE BULGULAR

Araştırmada hububat üretiminin en fazla olduğu Orta Anadolu bölgesinde kurulan 124 lisanslı depo işletmesinin, 110 işletmesine hem online hem telefonla iletişime geçilerek anket yöntemi uygulanmıştır. Etik kurul onayı alınarak yapılan araştırmanın onay numarası 5868’dir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar neticesinde bulgulara ulaşılmıştır. Cronbach Alfa Katsayısı ile çalışmanın güvenilirliği faktör analizleriyle de geçerliliği test edilmiştir. Lisanslı depoculuk sistemi ve alt boyutlarının işletmenin kuruluş tarihine göre karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Lisanslı depoculuk sistemi ve alt boyutlarının işletmenin toplam çalışan sayısı, toplam aylık brüt ciro, işletmenin toplam faaliyet alanına göre karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış olup, post hoc test olarak LSD testi uygulanmıştır.

Nunnally (1978)’e göre Cronbach Alpha değerinin 0.70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Kent, 2001:221). Cronbach Alpha değeri ölçekteki veya faktördeki soru sayısına duyarlı bir değer olduğu için, soru sayısının az olduğu durumlarda 0.60

değeri ve üstü de kabul edilebilir sınır olarak dikkate alınabilmektedir (Sipahi vd., 2008: 89). Çalışmada 4 ve 8 nolu ifadeler güvenilirliği düşürdüğü için ölçekten çıkartılmış olup, elde edilen 8 maddenin Cronbach alfa değeri 0.60 olarak bulunmuştur. Lisanslı depoculuk sistemi ölçeği açılımcı faktör analiz sonuçlarına bakıldığında da; KaiserMeyerOlkin (KMO) örneklem yeterliliği değeri= 0.6 bulunmuştur. Barlett Testi 183.67 olarak bulunmuş olup $p < 0.001$ anlamlı olarak hesaplanmıştır.

AFA sonucunda lisanslı depoculuk sistemi ölçeğinin 8 maddeden oluşan ve 3 alt boyutlu bir yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın %65.68'ini açıkladığı görülmüştür. Bu değerlere göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeğinin geçerli olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Lisanslı Depoculuk Sistemi Açılımcı Faktör Analizi

Lisanslı Depoculuk Sistemi	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans (%)
Üretim Pazarlama Faktörü Öz Değer=1.230	5.İhracatın daha güvenilir bir şekilde yapılması sağlanmaktadır.	0.75 17.53
Sistem İşleyiş Faktörü Öz Değer=2.669	3. Kurulmasında devletin sağladığı vergi muafiyetleri yeterli düzeydedir. 6. Devlet teşvikler vermemelidir. 9. Orta Anadolu'da sistemin işleyeceğini düşünüyorum. 10. Türkiye'de sisteminin işleyeceğini düşünüyorum.	0.78 0.62 0.81 0.81
Maliyet Faktörü Öz Değer=1.355	1. Kuruluş maliyetleri yüksektir. 2. Lisanslı depoculukta hububatta fire kaybı önlenmektedir. 7. Verilen ürün senedine karşılık bankadan kredi alınabilmesi sistemin uygulanabilirliğini kolaylaştırır.	0.87 0.79 0.69
Toplam		65.68

Tablo 2'de görüldüğü üzere; Lisanslı depo sisteminin alt boyutları 3 faktöre ayrılmıştır. Üretim pazarlama faktörü 5 nolu madde, sistem işleyiş faktörü 3, 6, 9, 10 nolu madde, maliyet faktörü 1, 2, 7 nolu maddelerden oluşmaktadır. Faktör yükleri incelendiğinde en düşük 0.62 bulunmuştur. Faktör analizi için olması gereken değerin (> 0.40) üstünde

bulduğu için herhangi bir işlem yapılmayıp tüm maddeler geçerliliği sağlanmış olup maddelerin tamamı anlamlı olmaktadır.

Tablo 3. Demografik Bilgiler

N=110	n	%	
Cinsiyet	Kadın	14	12.7
	Erkek	96	87.3
Öğrenim Durumu	Lise	10	9.1
	Lisans	74	67.3
	Yüksek Lisans	15	13.6
	Diğer	11	10.0
İşletmenin Toplam Çalışan Sayısı	5 ve altı	37	33.6
	610	51	46.4
	1115	17	15.5
	1620	1	.9
	21 ve üstü	4	3.6
Görüşülen Kişinin Görevi	İşletme Müdürü	70	63.6
	Müdür Yardımcısı	2	1.8
	Pazarlama Müdürü	5	4.5
	Mali İşler sorumlusu	17	15.5
	Diğer	16	14.5
İşletmenin Kuruluş Tarihi	2010 öncesi	3	2.7
	20102015	16	14.5
	20162021	91	82.7
Toplam Aylık Brüt Ciro (TL)	50.000 ve altı	7	6.4
	50.001-100.000	24	21.8
	100.001-150.000	23	20.9
	150.001-200.000	19	17.3
	200.001 ve üstü	37	33.6
İşletmenin Toplam Faaliyet Alanı (m ²)	10.000 ve altı	15	13.6
	10.001-20.000	27	24.5
	20.001-30.000	23	20.9
	30.001-40.000	18	16.4
	40.001 ve üstü	27	24.5
İşletmenin Sermaye Yapısı	Yerli sermaye	110	100.0
	Yabancı sermaye	0	.0
	Yabancı sermaye ortaklığı	0	.0

Tablo 3’de görüldüğü üzere; görüşülen lisanslı depo sahiplerine ilişkin genel bilgiler verilmiştir. Araştırmaya katılan 110 işletme çalışanı olup, görüşülen kişilerden %12.7’sinin kadın, %87.3’ünün erkek olduğu; %9.1’inin lise, %67.3’ünün lisans, %13.6’sının yüksek lisans, %10.0’unun diğer eğitim düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Görüşülen işletmelerden %33.6’sının 5 ve altında, %46.4’ünün 610 arasında, %15.5’inin 1115 arasında, % .09’unun 1620 arasında, %3.6’sının 21 ve üstünde çalışanı olduğu; %63.6’sının işletme müdürü, %1.8’inin müdür yardımcısı, %4.5’inin pazarlama müdürü, %15.5’inin mali işler sorumlusu olarak çalıştığı ve %14.5’inin diğer görevde olduğu; işletmenin kuruluş yılı olarak %2.7’sinin 2010 yılı öncesi, %14.5’inin 2010-2015 yılı arasında, %82.7’sinin 2016-2021 yılı arasında kurulduğu gözlenmiştir. İşletmelerin %6.4’ünün 50.000 TL ve altında, %21.8’inin 50.001-100.000 TL arasında, %20.9’unun 100.001-150.000 TL arasında, %17.3’ünün 150.001-200.000 TL arasında, %33.6’sının 200.001 TL ve üstünde toplam aylık brüt cirosunun olduğu; %13.6’sının 10.000m² ve altında, %24.5’inin 10.001-20.000 m² arasında, %20.9’unun 20.001-30.000 m² arasında, %16.4’ünün 30.001-40.000 m² arasında, %24.5’inin 40.001m² ve üstünde toplam faaliyet alanının olduğu ve %100.0’ünün işletme yapısının yerli sermaye olduğu gözlenmiştir.

Tablo 4. Hububatta Lisanslı Depo Sistemiyle Elde Edilecek Avantajlar ve Uygulamaları Sırasında Oluşabilecek Dezavantajlar

N=110		1. Kesinlikle katılmıyorum		2. Katılmıyorum		3. Fikrim yok		4. Katılıyorum		5. Kesinlikle katılıyorum		Ort.	S. Sapma
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Hububatta Lisanslı Depo Sistemiyle Elde Edilecek Avantajlar	İhracat kolaylaşır	0	.0	19	17.3	10	9.1	58	52.7	23	20.9	4	.97
	Elde edilen kâr artar	0	.0	12	10.9	14	12.7	62	56.4	22	20.0	4	.87
	Pazar kaybı sorunları azalır	0	.0	2	1.8	3	2.7	76	69.1	29	26.4	4	.57
	İhracat sezonu uzar	0	.0	24	21.8	14	12.7	55	50.0	17	15.5	4	1.00
	Pazara sunulan kaliteli hububat miktarı artar	0	.0	0	.0	6	5.5	66	60.0	38	34.5	4	.56
	Farklı ülkelere ihracat olanağı sağlanır	2	1.8	17	15.5	15	13.6	53	48.2	23	20.9	4	1.03
	Depolama sırasında meydana gelen kalite kayıpları azalır	0	.0	5	4.5	2	1.8	68	61.8	35	31.8	4	.69
	İhracatta diğer ülke ihracatçıları ile rekabet şansı artar	3	2.7	27	24.5	10	9.1	54	49.1	16	14.5	3	1.10
	Doğru ve zamanında kredi kullanımı kolaylaşır	0	.0	5	4.5	10	9.1	72	65.5	23	20.9	4	.70
Hububatta Lisanslı Depo Sisteminin Uygulamaları Sırasında Oluşabilecek Dezavantajlar	Hububat ürünlerinin Kendi yapılarından kaynaklı depolama riskleri lisanslı depoculuğun uygulamasına engel olur	12	10.9	45	40.9	5	4.5	44	40.0	4	3.6	3	1.18
	Çeşitsel, bölgesel ve fiziksel farklılıkları nedeniyle depolama güçleşir	8	7.3	47	42.7	6	5.5	43	39.1	6	5.5	3	1.16
	Yüksek kalitedeki hububat ürünlerinin beklendiği şekilde değerlendirilmesine engel olur	21	19.1	71	64.5	7	6.4	11	10.0	0	.0	2	.81
	Lisanslı depolama kârlı değildir	9	8.2	72	65.5	9	8.2	19	17.3	1	.9	2	.90
	Pazarlanmasında sorun çıkar	23	20.9	85	77.3	1	.9	1	.9	0	.0	2	.47
	Dökme ticarete sorun çıkar	10	9.1	83	75.5	12	10.9	4	3.6	1	.9	2	.65
	Markalı ticarete sorun çıkar	11	10.0	81	73.6	15	13.6	3	2.7	0	.0	2	.58
Türkiye’ de sistem kurulumunda geç kalındı	1	.9	8	7.3	4	3.6	62	56.4	35	31.8	4	.85	

Tablo 4'te Hububatta lisanslı depo sistemiyle elde edilecek avantajlar ilk 9 maddede, uygulamaları sırasında oluşabilecek dezavantajlar ise son 8 maddede ele alınmıştır. Lisanslı depo kuruluşlarına lisanslı depoların avantaj ve dezavantajlarıyla ilgili sorular yöneltilmiştir. Avantajlarıyla ilgili sorulara lisanslı depo kuruluşlarının çoğunluğu katılıyorum şeklinde cevap verdiğinden dolayı lisanslı depoların üreticiler ve lisanslı depo sahipleri için yüksek oranda fayda sağladığı tespit edilmiştir. Lisanslı deponun dezavantaj ilgili sorulara ise; "Türkiye'de

sistemin kurulmasına geç kalındı" sorusuna lisanslı depo kuruluşlarının büyük bir oranı "kesinlikle katılıyorum" cevabını verdiği için ve "Hububat ürünlerinin pazarlanmasında sorun çıkar" sorusuna çoğunluğu 'kesinlikle katılmıyorum' cevabını verdiğinden dolayı lisanslı depoların hububat ürünleri için sorun teşkil etmediği ve sayılarının artırılması gerektiği tespit edilmiştir.

Tablo 5. Lisanslı Depoculuk Sistemi Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları

N=110	Ort.	S. Sapma	Min	Max	Çarpıklık	Basıklık
Lisanslı Depoculuk Sistemi	3.98	.42	3.25	5.00	.48	.34
Üretim Pazarlama Faktörü	3.95	.94	2.00	5.00	.91	.12
Sistem İşleyiş Faktörü	4.03	.43	3.00	5.00	.42	.43
Maliyet Faktörü	3.91	.58	2.67	5.00	.05	.84

Tablo 5'de Lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistik sonuçları gösterilmektedir. Lisanslı depoculuk sistemi ortalama puanının 3.98 olduğu, alt boyutlarından üretim pazarlama faktörü ortalama puanının 3.95, sistem işleyiş faktörü ortalama puanının 4.03, maliyet faktörü ortalama puanının 3.91 olduğu tespit edilmiştir.

Çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Fidell vd., 2013: 36453653). Dolayısıyla çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1.5 aralığında olduğundan Lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut puanlarının normal dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Lisanslı depoculuk sistemi ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının işletmenin bazı özelliklerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak

anlamli olarak değişip değişmediğini belirlemek için bazı istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır. Lisanslı depoculuk sistemi ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının işletmenin kuruluş tarihine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır.

Lisanslı depoculuk sistemi ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının işletmenin toplam çalışan sayısı, toplam aylık brüt ciro, işletmenin toplam faaliyet alanına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA testi kullanılmış olup, ANOVA testi sonucunda en az iki grup ortalaması arasında farklılık tespit edilen değişkenler için çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testi kullanılmıştır.

Tablo 6. İşletmenin Toplam Çalışan Sayısına Göre Lisanslı Depoculuk Sistemi Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

N=110	İşletmenin Toplam Çalışan Sayısı	n	Ort.	S. Sapma	F	p
Lisanslı Depoculuk Sistemi	5 ve altı	37	3.99	0.42	0.696	0.56
	610	51	3.93	0.41		
	1115	17	4.10	0.39		
Üretim Pazarlama Faktörü	16 ve üstü	5	3.95	0.60	0.554	0.65
	5 ve altı	37	3.84	1.04		
	610	51	3.98	0.86		
Sistem İşleyiş Faktörü	1115	17	4.18	0.95	0.227	0.88
	16 ve üstü	5	3.80	1.10		
	5 ve altı	37	4.00	0.43		
Maliyet Faktörü	610	51	4.04	0.40	2.116	0.10
	1115	17	4.09	0.48		
	16 ve üstü	5	3.95	0.62		
	5 ve altı	37	4.03	0.56		
	610	51	3.76	0.61		
	1115	17	4.08	0.46		
	16 ve üstü	5	4.00	0.71		

Not: F: ANOVA, * $p \leq 0.05$: Düzeyinde Anlamlı

Tablo 6'da işletmenin toplam çalışan sayısına göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına yer verilmektedir. Buna göre;

H1.1: İşletmenin toplam çalışan sayısına göre lisanslı depoculuk sistemi anlamlı farklılık göstermektedir.

H1.2: İşletmenin toplam çalışan sayısına göre üretim pazarlama faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

H1.3: İşletmenin toplam çalışan sayısına göre sistem işleyiş faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

H1.4: İşletmenin toplam çalışan sayısına göre maliyet faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

İşletmenin toplam çalışan sayısına göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut ortalama puanlarının

karşılaştırma için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; İşletmenin toplam çalışan sayısına göre lisanslı depoculuk sistemi (F=0.696; p=0.56), üretim pazarlama faktörü (F=0.554; p=0.65), sistem işleyiş faktörü (F=0.227; p=0.88) ve maliyet faktör (F=2.116; p=0.10) ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu doğrultuda H1.1, H1.2, H1.3, H1.4 hipotezleri reddedilmiştir.

Tablo 7. İşletmenin Kuruluş Tarihine Göre Lisanslı Depoculuk Sistemi Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

N=110	İşletmenin Kuruluş Tarihi	n	Ort.	S. Sapma	t	p
Lisanslı Depoculuk Sistemi	2015 ve öncesi	19	4.18	0.31	2.362	0.02*
	2016-2021	91	3.93	0.43		
Üretim Pazarlama Faktörü	2015 ve öncesi	19	4.16	0.76	1.035	0.30
	2016-2021	91	3.91	0.97		
Sistem İşleyiş Faktörü	2015 ve öncesi	19	4.18	0.42	1.748	0.08
	2016-2021	91	4.00	0.43		
Maliyet Faktörü	2015 ve öncesi	19	4.18	0.42	2.196	0.03*
	2016-2021	91	3.86	0.60		

Not: t: Bağımsız Örneklem t Testi, *p≤ 0.05: Düzeyinde Anlamlı

Tablo 7’de işletmenin kuruluş tarihine göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması ele alınmıştır. Buna göre;

H2.1: İşletmenin kuruluş tarihine göre lisanslı depoculuk sistemi anlamlı farklılık göstermektedir.

H2.2: İşletmenin kuruluş tarihine göre üretim pazarlama faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

H2.3: İşletmenin kuruluş tarihine göre sistem işleyiş faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

H2.4: İşletmenin kuruluş tarihine göre maliyet faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

İşletmenin kuruluş tarihine göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut ortalama puanlarının karşılaştırmaları için yapılan bağımsız örnek t testi sonuçları yer almaktadır. İşletmenin kuruluş tarihine göre üretim pazarlama faktörü (t=1.035; p=0.30) ve sistem işleyiş faktör (t=1.748; p=0.08) ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05). (Tablo 6) Bu doğrultuda H2.2, H2.3 hipotezleri reddedilmiştir. Yani işletmenin kuruluş tarihine göre üretim pazarlama faktörü ve sistem işleyiş faktörü ortalama puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bağımsız örnek t testi sonucunda işletmenin kuruluş tarihine göre lisanslı depoculuk sistemi (t=2.362; p=0.02<0.05) ve maliyet faktör (t=2.196; p=0.03<0.05) ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş olup, 2015 yıl öncesi kurulan işletmelerin Lisanslı depoculuk sistemi ortalama puanı (4.18), 2016-2021 yılları arasında kurulan işletmelerin Lisanslı depoculuk sistemi ortalama puanından (3.93) yüksektir ve bu yükseklik istatistiksel olarak anlamlıdır. Benzer şekilde 2015 yıl öncesi kurulan işletmelerin maliyet faktörü ortalama puanı (4.18), 2016-2021 yılları arasında kurulan işletmelerin Lisanslı depoculuk sistemi ortalama puanından (3.86) yüksektir ve bu yükseklik istatistiksel

olarak anlamlıdır. Bu doğrultuda H2.1, H2.4 hipotezleri kabul edilmiştir.

Tablo 8. İşletmenin Toplam Aylık Brüt Cirouna Göre Lisanslı Depoculuk Sistemi Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

N=110	Toplam Aylık Brüt Ciro (TL)	n	Ort.	S. Sapma	F	p	Fark
Lisanslı Depoculuk Sistemi	a. 50.000 ve altı	7	3.77	0.37	0.988	0.42	
	b. 50.001-100.000	24	4.00	0.50			
	c. 100.001-150.000	23	3.99	0.43			
	d. 150.001-200.000	19	4.10	0.33			
	e. 200.001 ve üstü	37	3.93	0.39			
Üretim Pazarlama Faktörü	a. 50.000 ve altı	7	3.43	0.98	2.545	0.04*	d>e
	b. 50.001-100.000	24	3.96	1.08			
	c. 100.001-150.000	23	4.00	0.74			
	d. 150.001-200.000	19	4.47	0.51			
	e. 200.001 ve üstü	37	3.76	1.04			
Sistem İşleyiş Faktörü	a. 50.000 ve altı	7	3.93	0.24	0.358	0.84	
	b. 50.001-100.000	24	4.07	0.41			
	c. 100.001-150.000	23	4.08	0.49			
	d. 150.001-200.000	19	4.05	0.35			
	e. 200.001 ve üstü	37	3.98	0.47			
Maliyet Faktörü	a. 50.000 ve altı	7	3.67	0.58	0.541	0.71	
	b. 50.001-100.000	24	3.92	0.65			
	c. 100.001-150.000	23	3.87	0.62			
	d. 150.001-200.000	19	4.04	0.58			
	e. 200.001 ve üstü	37	3.92	0.54			

Not: F: ANOVA, *p≤ 0.05: Düzeyinde Anlamlı

Tablo 8’de işletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Buna göre;

H3.1: İşletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre lisanslı depoculuk sistemi anlamlı farklılık göstermektedir.

H3.2: İşletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre üretim pazarlama faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

H3.3: İşletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre sistem işleyiş faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

H3.4: İşletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre maliyet faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

İşletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut ortalama puanlarının karşılaştırması için yapılan ANOVA testi sonuçları yer almaktadır. İşletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre lisanslı depoculuk sistemi (F=0.988; p=0.42), sistem işleyiş faktörü (F=0.358; p=0.84) ve maliyet faktör (F=0.541;

p=0.71) ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>0.05). Bu doğrultuda H3.1, H3.3, H3.4 hipotezleri reddedilmiştir. Yani işletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre lisanslı depoculuk sistemi, sistem işleyiş faktörü ve maliyet faktörü ortalama puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

İşletmenin toplam aylık brüt cirosuna göre oluşturulan gruplardan en az iki grubun ortalama üretim pazarlama faktör puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir (F=2.545; p=0.04<0.05). ANOVA testi sonucunda hangi grupların üretim pazarlama faktör ortalama puanlarında farklılık olduğunu belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testi kullanılmıştır. Yapılan LSD test sonucuna göre toplam aylık 150.001 200.000TL brüt cirosun olan işletmelerin ortalama üretim pazarlama puanı (4.47), 200.001TL ve üstünde brüt cirosu olan işletmelerin ortalama üretim pazarlama puanından (3.76) yüksektir ve bu yükseklik istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu doğrultuda H3.2 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 9. İşletmenin Toplam Faaliyet Alanına Göre Lisanslı Depoculuk Sistemi Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

N=110	İşletmenin Toplam Faaliyet Alanı (m ²)	n	Ort.	S. Sapma	F	p
Lisanslı Depoculuk Sistemi	10.000 ve altı	15	3.81	0.24	0.770	0.55
	10.001-20.000	27	3.97	0.43		
	20.001-30.000	23	4.01	0.47		
	30.001-40.000	18	4.01	0.36		
	40.001 ve üstü	27	4.03	0.48		
Üretim Pazarlama Faktörü	10.000 ve altı	15	3.93	0.88	0.191	0.94
	10.001-20.000	27	3.96	0.81		
	20.001-30.000	23	3.91	1.24		
	30.001-40.000	18	3.83	1.10		
	40.001 ve üstü	27	4.07	0.73		
Sistem İşleyiş Faktörü	10.000 ve altı	15	3.88	0.23	0.708	0.59
	10.001-20.000	27	4.05	0.45		

N=110	İşletmenin Faaliyet Alanı (m ²)	Toplam n	Ort.	S. Sapma	F	p
	20.001-30.000	23	4.11	0.48		
	30.001-40.000	18	3.99	0.39		
	40.001 ve üstü	27	4.06	0.47		
	10.000 ve altı	15	3.67	0.58		
	10.001-20.000	27	3.86	0.55		
Maliyet Faktörü	20.001-30.000	23	3.91	0.58	1.224	0.31
	30.001-40.000	18	4.09	0.52		
	40.001 ve üstü	27	3.98	0.65		

Not: F: ANOVA, *p≤ 0.05: Düzeyinde Anlamli

Tablo 9'da işletmenin toplam faaliyet alanına göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve altboyut puanlarının karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Buna göre;

H4.1: İşletmenin toplam faaliyet alanına göre lisanslı depoculuk sistemi anlamlı farklılık göstermektedir.

H4.2: İşletmenin toplam faaliyet alanına göre üretim pazarlama faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

H4.3: İşletmenin toplam faaliyet alanına göre sistem işleyiş faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

H4.4: İşletmenin toplam faaliyet alanına göre maliyet faktörü anlamlı farklılık göstermektedir.

İşletmenin toplam faaliyet alanına göre lisanslı depoculuk sistemi ölçeği ve alt boyut ortalama puanlarının karşılaştırma sonuçları yer almaktadır. İşletmenin toplam faaliyet alanına göre lisanslı depoculuk sistemi (F=0.770; p=0.55), üretim pazarlama faktörü (F=0.191; p=0.94), sistem işleyiş faktörü (F=0.708; p=0.59) ve maliyet faktör (F=0.1.224; p=0.31) ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu doğrultuda H4.1, H4.2, H4.3, H4.4 hipotezleri reddedilmiştir. Yani işletmenin toplam faaliyet alanına göre lisanslı depoculuk sistemi, üretim pazarlama faktörü, sistem işleyiş faktörü ve maliyet faktörü ortalama puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşmenin etkisiyle dünyada yaşanan hızlı değişimler tüm sektörleri etkilediği gibi hububat piyasasını da etkisi altına almıştır. Teknolojinin ilerlemesi, hububat piyasasında faaliyet gösteren üreticiler arasında rekabeti arttırmıştır. Bu gelişmeler çerçevesinde dünyada yaşanan yeniliklere üreticilerin adapte olmaları, rekabet ortamına katılmaları, yeni tarım politikalarının geliştirilmesi adına önem ifade etmektedir. Geliştirilen yeni tarım politikalarından biri de lisanslı depoculuk sistemidir. Lisanslı depoculuk ürünlerin kalitesinin korunmasını sağladığı gibi, üreticilerin, çiftçilerin, yatırımcıların da yüksek düzeyde verim almasına olanak vermektedir. Hububat üretimi tüm dünya ülkelerinin ekonomilerinde olduğu gibi Türkiye ekonomisi açısından da önemlidir. Çalışma Türkiye'de hububat üretiminin en yaygın olduğu Orta Anadolu Bölgesi'nde yapılmıştır. Lisanslı depo sisteminin ne ölçüde faydalı olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

SPSS tekniği kullanılarak yapılan araştırmaya toplam 110 kişi katılmıştır. Araştırmada katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde; erkek katılımcıların çoğunluğu göze çarpmaktadır (%87.3). Araştırmaya katılan Lisans mezunu oranı %67.3 iken Yüksek Lisans mezunu oranı %13.6 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin işletme içerisinde aldıkları görevlere bakıldığında büyük bir çoğunluğu işletme müdürleri (%63.6) oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı işletmelerin kuruluş tarihlerine göre dağılımı "2016-2021" (%82.7), "2010-2015" (%14.5) ve "2010 öncesi" (%2.7) şeklindedir. Araştırmanın yapıldığı işletmeler aylık cirolarına (TL) göre değerlendirildiğinde 200.001 TL ve üstü aylık cirosu olanlar en fazla gözlenmiştir (%33.6). Toplam faaliyet alanında ise "10.001-20.000 m²" ve "40.001 ve üstü m²" olan işletme sayısı aynıdır (27 (%24.5)). Ayrıca araştırmada yer alan işletmelerin tamamı yerli sermaye yapısındadır. Araştırma kapsamında verilerin analizi için bazı istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini ölçmek için yapılan Cronbach alfa test sonucuna göre α=0,60 olarak bulunmuştur. Cronbach Alpha değeri ölçekteki veya faktördeki soru sayısına duyarlı bir değer olduğu için, soru sayısının az olduğu durumlarda 0.60 değeri ve üstü de kabul edilebilir sınır olarak dikkate alınabilmektedir (Sipahi ve diğerleri 2008: 89). Araştırmada yer alan maddelere katılımcıların %60 güvenilirlikte cevap verildiği söylenebilir. Ankete katılan işletme çalışanlarının verdikleri yanıtlara dayanarak, hububatta lisanslı depo sistemiyle elde edilecek avantajlar başlığı altında yer alan maddelerin neredeyse tümünün puan ortalamasının 4'tür. Bu sorulara lisanslı depo kuruluşlarının çoğunluğu katılıyorum şeklinde cevap verdiğinden dolayı lisanslı depoların üreticiler ve lisanslı depo sahipleri için yüksek oranda fayda sağladığının düşünüldüğü görülmüştür.

Ülkemizde en fazla Orta Anadolu bölgesinde lisanslı depolar kurulmuştur. Diğer bölgelerde de lisanslı depoların sayıları artırılmalıdır. Lisanslı depo sistemlerinin yatırım maliyeti yüksek olduğu için bu alana yatırım yapacak kuruluşlar çekimser davranmamalı uzun vadede karlılığı hesaplamaları gerekmektedir. Ya da kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşların lisanslı depoculuk alanında atılacak adımlara öncülük etmeleri gerekmektedir. Lisanslı depoculuk sisteminin faydalarını arttırmak için taraflar arasında doğru, güvenli etkin bilgi akışı sağlanmalı, iletişim alt yapısı oluşturulmalıdır. Yapılan bu çalışma, Orta Anadolu'da hububat ürünlerini depolayan lisanslı depo sahiplerine sorular yöneltilip

sonuca ulaşılan ilk çalışma olarak literatüre katkı sağlamaktadır.Uygulamada sadece lisanslı depo sahiplerine anket yapılması çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Çalışma Orta Anadolu haricinde diğer bölgelerde de gerçekleştirilebilir. Çalışmanın ilgili konuda çalışan akademisyenler ve konuya ilişkin çalışma yapan uzmanlar için fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Çelik, A. (2019). Türkiye’de Lisanslı Depoculuk Sistemi ve Hububat Üreticilerinin Lisanslı Depoculuk Sistemine Bakışı: Kırşehir İli Mucur İlçesi Örneği. (Doktora Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimler Endüstrisi, Kahramanmaraş.
- Deniz, M. H., Özçelebi, O. ve Hobikoğlu, H. E. (2011). Küresel Rekabet Koşullarında Türkiye’de Lisanslı Depoculuğun Gelişmesinin Türk Tarım Ürünlerinin Rekabet Gücüne Etkisi. İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası Dergisi, 61(2), 75. 165-186.
- Ege, H. (2011). Tarım Sektörünün Ekonomideki Yeri ve Önemi, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, A. (2007). Ekonomik Gelişme Sürecine Tarımın Katkısı: Türkiye Örneği Sosyal ve Ekonomik Araştırma Dergisi, 9(17), 365-392.
- Dokuzlu, S. (2014). Tarım Ürünler Lisanslı Depoculuk Araştırması ve Öz Fizibilite Çalışması, T.C. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, Kahramanmaraş.
- Fidell, S., Tabachnick, B., Mestre, V., & Fidell, L. (2013). Aircraft Noiseinduced Awakenings are More Reasonably Predicted from Relative than from Absolute Sound Exposure Levels. The Journal of the Acoustical Society of America, 134(5), 3645-3653.
- Hekimoğlu, B. ve Altındağ, M. (2006). Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sistemi ve Etkileri, Samsun Valiliği Tarım İl Müdürlüğü, Samsun.
- Karabaş, S. ve Gürler, A. Z. (2010). Lisanslı Depoculuk Sisteminin İşleyişi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 5(1), 196-210.
- Kaya, M. (2017). Tarımda Lisanslı Depoculuk Sistemi: Hububat Piyasa Örneği, Kalkınma Bakanlığı.
- Kent, R. (2001). Data Construction and Data Analysis For Survey Research, New York: Palgrave.
- Memiş, S. (2014). Lisanslı Depo Yer Seçimini Etkileyen Faktörlerin Fındık Mamulü İhracatı Yapan İşletme Yöneticileri Tarafından Algılanması. (Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Mızrak, G. (2012). Ürün İhtisas Borsacılığı Sisteminde Lisanslı Depoculuğun Rolü, Ankara.
- Önen, K. F. (2009). Ticaret Borsalarının Türkiye Ekonomisindeki Gelişimi ve Performans. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Savran, M. (2013). İzmir İlinde Zeytinyağı Üretim ve İhracatı Açısından Lisanslı Depoculuktan Beklentileri. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sezal, L. (2017). Türkiye’de Lisanslı Depoculuk Sistemi ve Sağlanan Devlet Teşvikleri, Journal Of International Social Research, 10(52), 1147-1155.
- Sipahi, B. Yurtkoru, S. ve Çınko, M. (2008), Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi, İstanbul: Beta Yayınları.
- Uludağ İhracatçı Birlikleri (2017). Tarımın ve Organik Tarımın Türkiye İhracatındaki Yeri, Önemi, Gücü, Geleceği ve Tarım Sektörünün İhracatta Karşılaştığı Problemler Sektörü Geliştirme Yolları, Ar-Ge Şubesi
- Ulaş, D. (2007). EU Market Access: TheWay of Licensed Warehousing System For Turkish Food Producers And Exporters. Bologna: Italy, Poster Paperprepared For Presentation At The 105th EAAE Seminar, International Marketing and International Trade of Quality Food Products, 707-715.
- Uludağ, (2021). http://ulidas.com.tr/?page_id=82 Erişim Tarihi: (12.04.2022).
- Ünal, R. M. (2011). Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Araştırma Raporu, T.C. Fırat Kalkınma Ajansı, Malatya.
- T.C. Ticaret Bakanlığı, (2019). <https://www.ticaret.gov.tr/icticaret/mevzuat/lisanslidepoculuk> Erişim Tarihi: (02.03.2022).
- T.C. Ticaret Bakanlığı(2022), https://www.ticaret.gov.tr/icticaret/sikcasorulan_sorular/lisanslidepoculukveurunihtisasborsasi, Erişim Tarihi: (05.02.2022).
- TMO, (2019) <https://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/stratejikplan.pdf> Stratejik Plan 2019-2023 Erişim Tarihi: (24.04.2022).